

**Informacja o formach wsparcia oferowanych
przez Zespół Szkół nr 6 Specjalnych w Stalowej Woli
oraz propozycje w zakresie potrzeb dzieci, młodzieży i dorosłych ze spektrum autyzmu**

W Zespole Szkół nr 6 Specjalnych w Stalowej Woli udzielane są różnorodne formy wsparcia dzieciom z orzeczoną niepełnosprawnością, w tym z autyzmem i ich rodzicom, poczynając od Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, programu „Za życiem” poprzez wsparcie na poszczególnych etapach edukacyjnych (wychowanie przedszkolne, szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy), a także wsparcie oferowane w ramach działalności Punktu konsultacyjnego i Stowarzyszenia na Rzecz Osób Szczególnej Troski „Nadzieja”.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka to wielospecjalistyczne, kompleksowe i intensywne działania mające na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia pierwszych sygnałów nieprawidłowego funkcjonowania do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej. Wsparciem objęta jest też rodzina dziecka. Terapia obejmuje: zajęcia pedagogiczne, zajęcia ogólnorozwojowe, logopedyczne, rehabilitację ruchową, integrację sensoryczną. Zajęcia organizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu, w zależności od możliwości psychofizycznych i potrzeb dziecka. Udział w zajęciach jest etapem przygotowującym dzieci do podjęcia nauki w szkole. Obecnie tą formą pomocy objętych jest 63 dzieci, tych uczęszczających do oddziałów przedszkolnych w Zespole Szkół nr 6 Specjalnych jak i tych, które korzystają wyłącznie z niektórych terapii w naszej placówce. Pomoc udzielana we wczesnym dzieciństwie zmniejsza skutki wynikające z niepełnosprawności i wyrównuje mikrodeficyty rozwojowe. Zapobiega pojawianiu się zaburzeń o charakterze wtórnym. Poszerza możliwości niepełnosprawnego dziecka i powoduje, że w przyszłości łatwiej będzie ono radzić sobie w szkole.

Od 2017 roku w naszej placówce odbywają się również zajęcia w ramach **Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”**. Obecnie pomocą terapeutyczną objętych jest 86 dzieci. Ważnym elementem rekrutacji jest wywiad z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka. Dziecko na tej podstawie otrzymuje potrzebną mu pomoc, taką jak: zajęcia logopedyczne, zajęcia psychologiczne, zajęcia pedagogiczne, zajęcia ogólnorozwojowe, zajęcia muzyczno-ruchowe, integrację sensoryczną, rehabilitację, neurologopedię, tyflopädagogikę. Należy podkreślić wagę jak najwcześniejszego podjęcia terapii dziecka

i wsparcia rodziny dla osiągnięcia optymalnych efektów w funkcjonowaniu i rozwoju dziecka, zanim pójdzie ono do szkoły.

W Zespole Szkół Nr 6 Specjalnych funkcjonują **oddziały przedszkolne**, które prowadzą działalność dydaktyczno-wychowawczą dla dzieci z autyzmem, z niepełnosprawnością intelektualną i ze sprzężeniami. Każda grupa liczy od 2 do 4 dzieci. Dzieci w przedszkolu objęte są całościową terapią stymulacyjno-rozwojową. Wielokierunkowa aktywność pozwala dzieciom nabywać i rozwijać nowe umiejętności w zakresie samoobsługi, mowy, komunikacji, aktywności poznawczej, kompetencji społecznych, motoryki oraz zachowania. Dzieci pracują w oparciu o Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne opracowywane przez zespół specjalistów. Programy te uwzględniają indywidualne potrzeby każdego dziecka oraz poziom głębokości zaburzeń wynikających ze spektrum autyzmu, niepełnosprawności intelektualnej czy innych czynników. Każdy z przedszkolaków objęty jest odpowiednimi formami terapii, takimi jak: alternatywne i wspomagające metody komunikacji, terapia logopedyczna, psychologiczna, pedagogiczna, Integracja Sensoryczna i inne. Dzieci mają możliwość korzystania z zajęć w świetlicy zorganizowanych również w małych grupach.

Po ukończeniu etapu przedszkolnego dzieci mogą kontynuować naukę w szkole podstawowej, a następnie w szkole przysposabiającej do pracy. Znajdują tutaj odpowiednią dla rodzaju niepełnosprawności ofertę edukacyjną i terapeutyczną. O udzielonych formach pomocy decydują zalecenia poradni psychologiczno-pedagogicznej i zaobserwowane przez wychowawcę klasy i zespół specjalistów potrzeby ucznia. Na tej podstawie zostaje opracowany Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny i wyznaczone cele do pracy z uczniem, które systematycznie podlegają ewaluacji. Obecnie w Zespole Szkół nr 6 Specjalnych pracuje łącznie 29 oddziałów (10 przedszkolnych, 15 w szkole podstawowej i 4 szkoły przysposabiającej do pracy), z ogólną liczbą 128 uczniów, w tym 42 z autyzmem, 28 z autyzmem i sprzężeniami, 1 uczeń z Zespołem Aspergera, pozostałych 57 uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i ze sprzężeniami.

Niemal wszyscy uczniowie naszej szkoły otoczeni są **opieką logopedyczną**. Obejmuje ona wszelkie działania profilaktyczne, diagnostyczne, terapeutyczne oraz instruktażowe, zmierzające do zapobiegania, ograniczania czy usuwania zakłóceń i zaburzeń procesu porozumiewania się oraz łagodzenia ich skutków. Natomiast wszyscy uczniowie mający

kłopoty z komunikacją werbalną, korzystają z zajęć z zakresu **komunikacji alternatywnej i wspomagającej**. Zajęcia te mają na celu wyposażenie dziecka, w oparciu o diagnozę jego potrzeb i możliwości, w umiejętność komunikowania się za pomocą metod pozawerbalnych. Wykorzystywane są tu symbole (obrazki, piktogramy, znaki), pochodzące z różnych metod i systemów. Aby dziecko mogło korzystać z nowego języka w swoim otoczeniu, umiejętności te muszą posiadać także nauczyciele, rodzina i koledzy. Możliwość porozumiewania się ma dla uczniów ogromne znaczenie: mogą wyrazić swoje potrzeby, uczucia, wykazać się wiedzą, czemuś się sprzeciwić, o coś zapytać czy po prostu „pogadać” z kolegami. Nie muszą już sprzeciwu wyrażać krzykiem, a zmęczenia rozdrażnieniem. Możliwość dogadania się, to możliwość zaistnienia w środowisku i wielka radość po okresie izolacji.

W naszej szkole prowadzone są **zajęcia rehabilitacji ruchowej** w postaci kinezyterapii indywidualnej, grupowej i masażu klasycznego. Z tytułu specyfiki placówki i uczniów do niej uczęszczających, forma każdego zajęcia jest inna i dostosowana do poziomu intelektualnego, zaawansowania zmian chorobowych czy zainteresowań uczniów i ich potrzeb, niekoniecznie związanych z konkretną dysfunkcją narządu ruchu. W profilaktyce wad postawy ciała bardzo dużą rolę wśród uczniów odgrywa sport i różne jego dyscypliny. Uczniowie trenują lekką atletykę, sporty drużynowe, bocce, kręgle, pływanie i ćwiczenia na basenie i wiele innych. Swoje umiejętności reprezentują na licznych zawodach, na których zawsze zdobywają medale. Sport jest dla nich tą formą aktywności, która łamie wszelkie bariery a ponadto utrzymuje organizm w znakomitej kondycji.

Kolejną terapią, która wspomaga rozwój uczniów jest **Integracja Sensoryczna**. Zasadniczym celem tej terapii jest wzbogacanie zdolności mózgu do dostrzegania bodźców płynących z otoczenia, do odczytywania i zapamiętywania ich oraz opartego na tej podstawie świadomego działania. Chodzi o takie stymulowanie zmysłów i pobudzanie dziecka do wysiłku, aby wszystkie zmysły były zintegrowane, informacje były przetwarzane, a mózg wysyłał adekwatną reakcję na bodziec. Zajęcia SI odbywają się w odpowiednio wyposażonych salach i cieszą się dużym powodzeniem.

Kolejnymi zajęciami wymagającymi odpowiedniego sprzętu jest **terapia metodą Tomatisa**. Jest to metoda usprawniania czynnego słuchania tzw. treningu słuchowego, którą stosuje się u osób z zaburzeniami uwagi słuchowej i lateralizacji słuchowej. Jest pomocna

w terapii dysleksji, autyzmu, nadpobudliwości ruchowej (ADHD), jąkania, zaburzeń głosu. Pod jej wpływem poprawia się pamięć, koncentracja, redukowany jest stres, napięcie, drażliwość.

W naszej placówce stosowana jest również **EEG Biofeedback** - metoda rehabilitacyjna umożliwiająca trening mózgu w celu poprawienia jego efektywności i uzyskania kontroli nad procesami fizjologicznymi zachodzącymi w organizmie. Metoda jest pomocna w leczeniu różnych zaburzeń neurologicznych, psychosomatycznych, psychiatrycznych, a więc pomocna w terapii naszych podopiecznych.

Nasza placówka wiele lat temu została wyposażona (ze środków unijnych) w salę Marii Montessori. Metodą Montessori prowadzone są zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, głównie z uczniami szkoły podstawowej. Za pomocą materiałów dydaktycznych, tak opracowanych przez Montessori, aby przechodzić od materiałów konkretnych do bardziej abstrakcyjnych, aby budzić ciekawość i wyzwalać różne formy aktywności, nasi uczniowie ćwiczą podstawowe pojęcia matematyczne, uczą się czytać, myśleć kreatywnie.

Każde dziecko w naszej placówce objęte jest **opieką psychologiczną** w ramach zajęć psychoedukacyjnych, bądź w innych formach. Wsparcie udzielane jest również ich rodzicom/opiekunom prawnym poprzez:

- prowadzenie konsultacji psychologicznych dla rodziców/prawnych opiekunów w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych, kształtowania postaw i zachowań pożądanych w relacji z dzieckiem, wspólnego opracowania procedur reagowania w sytuacji wystąpienia zachowania trudnego,
- udzielanie wsparcia psychologiczno – pedagogicznego, przekazywanie instruktażu do pracy w środowisku domowym,
- utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami (osobistego i telefonicznego) w celu wymiany informacji dotyczących funkcjonowania dziecka,
- organizowanie i prowadzenie szkoleń dla rodziców,
- przekazywanie informacji o instytucjach świadczących pomoc osobom ze spektrum autyzmu i ich rodzinom, procedur pozyskiwania dofinansowania (np. na zakup niezbędnego sprzętu, wyrobów medycznych, turnusów rehabilitacyjnych), oraz możliwych form wsparcia,

- przygotowanie prezentacji dla rodziców dotyczącej zasad pracy z dzieckiem wykorzystującej elementy terapii behawioralnej,
- współpraca z innymi instytucjami świadczącymi wsparcie osobom ze spektrum autyzmu (m.in. poradnia psychologiczno – pedagogiczna, Fundacja Alpha, Synapsis, Insignis),
- sporządzanie opinii psychologicznych i dokumentacji potrzebnych w procesie diagnostycznym i do uzyskiwania różnego rodzaju świadczeń (np. orzeczenia o stopniu niepełnosprawności),
- opracowanie i umieszczenie na stronie internetowej szkoły materiałów do wykorzystania przez rodziców w pracy z dzieckiem w warunkach domowych (opracowanie zabaw kształtujących umiejętność nawiązywania kontaktu wzrokowego, dzielenia pola uwagi, usprawniających percepcję wzrokową i słuchową),
- identyfikowania i eliminowania barier występujących w środowisku domowym, które utrudniają funkcjonowanie dziecka i zaburzają jego prawidłowy rozwój,
- dzielenie się wiedzą i doświadczeniami z innymi placówkami edukacyjnymi, które prowadzą terapię dzieci ze spektrum autyzmu,
- współpraca rewalidatorów i wychowawców z rodzicami w celu wspólnego opracowania IPET i indywidualnych programów wczesnego wspomagania.

Wyżej wymienione formy mają na celu usprawnienie funkcjonowania osobistego i społecznego dzieci/uczniów we wszystkich sferach życia na miarę ich indywidualnych możliwości oraz wsparcie rodziny w opiece i wychowaniu dziecka z autyzmem i innymi niepełnosprawnościami.

Pracę Zespołu Szkół nr 6 Specjalnych uzupełnia projekt: „**Punkt konsultacyjny dla dzieci i młodzieży z autyzmem**” współfinansowany przez PFRON i Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Szczególnej Troski „Nadzieja”. Celem jego działania jest prowadzenie konsultacji i terapii specjalistycznych mających za zadanie nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności społecznych, umysłowych, werbalnych, motorycznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania dzieci i młodzieży z autyzmem. Projekt pn. Punkt konsultacyjny dla dzieci i młodzieży z autyzmem ma charakter ponadregionalny i obejmuje wsparciem dzieci i młodzież (beneficjenci) od 6 do 18 r.ż., obecnie w liczbie 98 uczestników. Oferuje beneficjentom różnorodne formy wsparcia w postaci zajęć indywidualnych lub

grupowych. Zajęcia indywidualne: stymulacja polisensoryczna (SI), zajęcia pedagogiczne, psychologiczne, logopedyczne, rehabilitacyjne, trening biofeedback, komunikacja alternatywna, terapia behawioralna oraz praca terapeutyczno-rewalidacyjna. Zajęcia grupowe: terapia metodą Sherborne, TUS-trening umiejętności społecznych, terapia Tomatis, animaloterapia, rehabilitacja w wodzie, arteterapia. Weryfikacja efektów wsparcia dokonywana jest poprzez diagnozę funkcjonalną, konsultacje: pedagogiczne, psychologiczne, behawioralne, diagnostyczne oraz pracę specjalistów w zespołach terapeutycznych.

Ważną funkcję, od wielu lat, dla Zespołu Szkół nr 6 Specjalnych pełni **Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Szczególnej Troski „Nadzieja”**, które posiada status organizacji pożytku publicznego (OPP). Wspieranie działań szkoły pozwoliło na udoskonalenie i wzbogacenie systemu edukacji i wychowania oraz rewalidacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Przyczyniła się do tego realizacja zadań publicznych: – z dotacji uzyskanej z Powiatu Stalowowolskiego pn. Punkt konsultacyjny dla dzieci i młodzieży z autyzmem oraz Rehabilitacja dzieci z zaburzeniami sensorycznymi, z dotacji PFRON - Punkt konsultacyjny dla dzieci i młodzieży z autyzmem, z dotacji z FIO - pozyskanych przez grupę nieformalną PROMYK na inicjatywę pn. Chcę, mogę, potrafię - działania aktywizujące środowisko osób niepełnosprawnych, dotacja z Fundacji Orlen - DAR SERCA projekt: Nasz Mały Sportowiec – Wielki Człowiek.

Stowarzyszenie „Nadzieja” umożliwia naszym podopiecznym uczestnictwo w zawodach sportowych, wycieczkach, festiwalach i przeglądach artystycznych osób niepełnosprawnych, spektaklach. Wsparcie dla Zespołu Szkół Nr 6 Specjalnych przejawia się m.in. w zapewnieniu środków finansowych na uroczystości szkolne, imprezy środowiskowe, warsztaty kulinarne, warsztaty plastyczne, zawody sportowe i konkursy realizowane przez nauczycieli, zajęcia specjalistyczne (dogoterapia, zajęcia muzyczno-rytmiczne dla przedszkolaków) zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, pomocy dydaktycznych, sprzętu AGD, sprzętu i oprogramowania komputerowego, wyposażenia do pracowni szkolnych. Stowarzyszenie „Nadzieja” wspiera także integrację podopiecznych ze środowiskiem społecznym poprzez organizację imprez o charakterze lokalnym i regionalnym, takich jak: koncerty charytatywne, pikniki rodzinne, sportowe, ekologiczne i inne. Prowadzi wraz ze szkołą działalność informacyjno-edukacyjną dotyczącą problemów związanych z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną w postaci konferencji, szkoleń specjalistycznych, warsztatów dla kadry oświatowej, dla rodziców i opiekunów osób

niepełnosprawnych, np. „Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną i autystycznym spektrum zaburzeń”, „Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży ze spektrum autyzmu”

Należy podkreślić, że praca w Zespole Szkół nr 6 Specjalnych, praca na rzecz Stowarzyszenia „Nadzieja”, Punktu konsultacyjnego i innych form organizacyjnych, nie byłaby możliwa i efektywna bez wykwalifikowanej i zaangażowanej kadry. Doświadczenie zawodowe, umiejętność obserwowania, empatia są niezbędne do prowadzenia zajęć - form wsparcia dla dzieci i młodzieży z autyzmem, niepełnosprawnością intelektualną i innymi zaburzeniami, ale także do współpracy z ich rodzicami i rodzinami. Lata doświadczeń pokazują nam, że mimo wielości form wsparcia proponowanych przez naszą placówkę, nadal brakuje tej pomocy na najwcześniejszym etapie życia dziecka. Widzimy, że pomoc jest potrzebna już od chwili uzyskania diagnozy o niepełnosprawności dziecka, o zaburzeniach w jego rozwoju. Jest to też moment, kiedy rodzice przeżywają najtrudniejsze chwile i wymagają pomocy specjalistów. Czas i kompleksowość pomocy są kluczowe w redukowaniu zaburzeń ze spektrum autyzmu czy innej niepełnosprawności. Dlatego, chcielibyśmy utworzyć **przedszkole terapeutyczne** z pełną ofertą, z szeroko rozumianą rehabilitacją, z różnymi rodzajami terapii, ze wsparciem, instruktażem i szkoleniami dla rodziców. Kolejnym, naszym pomysłem jest utworzenie **internatu** dla uczniów nisko funkcjonujących ze szczególnie trudnymi zachowaniami (agresja, autoagresja i inne), aby odciążyc w opiece nad nimi ich rodzinę. Uczniowie ci, mogliby spędzać w internacie czas od poniedziałku do piątku. Troską dyrekcji, grona pedagogicznego i rodziców naszych podopiecznych z autyzmem, jest przyszłość: co będzie dalej, gdy dorosną, ukończą szkołę, a nie będą mogli uczestniczyć w warsztatach terapii zajęciowej z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie, bo sposób funkcjonowania osobistego i społecznego osób ze spektrum autyzmu jest inny. Tutaj rysuje się potrzeba stworzenia **specjalnego rodzaju warsztatów terapii zajęciowej**, z odpowiednimi rodzajami terapii, z zajęciami, z kompleksową opieką. **Te trzy formy: przedszkole terapeutyczne, internat, warsztaty terapii zajęciowej dla osób z autyzmem i sprzężeniami mogłyby poszerzyć ofertę Zespołu Szkół nr 6 Specjalnych.**

Musimy tu również powiedzieć, że potrzebą i marzeniem rodziców jest powstanie **ośrodka stałego pobytu**, który przejmie funkcję domu i rodziców, gdy ci będą starzy, niedołężni lub umrą. Nasi podopieczni mają specyficzne problemy wynikające z zaburzeń ze spektrum autyzmu, niepełnosprawności intelektualnej i słabszej formy fizycznej, dlatego

powinni korzystać z ośrodków stałego pobytu, który byłby dostosowany do ich potrzeb. Taki ośrodek mogłoby prowadzić Stowarzyszenie „Nadzieja”.

Podsumowując: konieczny jest system wsparcia uwzględniający tę różnorodność i specyfikę. Mamy moralny obowiązek zadbać o słabszych członków naszego społeczeństwa, o ich przyszłość, bezpieczeństwo i wielopłaszczyznowe wsparcie, by mogli godnie żyć.

DYREKTOR
Zespołu Szkół nr 6
w Stalowej Woli
mgr Barbara Nabrzęska